

HRVATSKI glasnik

Godina XVIII, broj 50

11. prosinca 2008.

cijena 100 Ft

Vjenčani list Ephraima
Kishona na sceni
Hrvatskoga kazališta,
1. prosinca 2008.
(na slici Stipan Đurić i
Slaven Vidaković)

J. Laszlo Tóth

Aktualno

Koji je savršeni identitet?

Među nama, pripadnicima nacionalnih manjina, identitet je vječna tema. Gledajući svoju nacionalnu zajednicu, uvijek smo nezadovoljni njime. Koji raspoložu izrazitom nacionalnom samosvijesti očekivali bi i od drugih sličnu lojalnost, no ima i takvih koji nešto umjerenije iskazuju, te onih koji ne smatraju važnim, ali to ne znači da poriču pripadanje nacionalnoj zajednici.

Na razmišljanje me je potaknuo susret u Zagrebu, gdje su se sastali predstavnici onih naselja kojima je Hrvatska matica iseljenika dodijelila nagradu „Najselo“.

Mislim da ne trebam navesti da se radi o ljudima sa snažnom nacionalnom svijesti, stoga bi voljeli da se u njihovu naselju još više jača samobitnost, upravo su se zbog toga obratili Matici. Na tome sastanku prilikom razgovora ispoljile su se različite sastavnice identiteta, različiti načini čuvanja samosvijesti prema kojima se i nacionalni identitet može smatrati dinamičnim, promjenljivim u vremenu i kontekstu.

„Svakom biću kao takvom pripada identitet, jedinstvo sa samim sobom“ kaže M. Heidegger. Pravo na identitet ljudsko je pravo. Nacionalni identitet u hijerarhiji čovjekovih duhovnih i materijalnih kategorija važna je karika koja slijedi iz čovjekove potrebe za društvom, za pripadnošću zajednici. To započinje s obitelji, nastavlja se u užoj zajednici – selo, grad, regija, nacija, država i u širim kontekstima. Upravo zbog toga elementi identiteta pojedinca, višestruko prekrivaju. Pripadnost svakoj društvenoj strukturi čini dio osobnog identiteta svakog pojedinca, a s druge strane svojim sudjelovanjem pojedinac unosi i svoj prilog zajedničkom, ukupnom identitetu. Osobna ljudska prava ne mogu se odvojiti od kolektivnih, pojedinac ne može ih ostvariti izvan sudjelovanja s okolinom, s društvom u svim njegovim prirodnim strukturama.”

Upravo za to je bio vrlo dobar primjer susret pripadnika hrvatske nacionalne manjine iz različitih zemalja: Austrije, Rumunjske, Srbije i Mađarske. Dok su neki predstavnici mogli govoriti o tome koliko su Hrvati ponosni na svoju pripadnost, drugi su još uvijek govorili o bojazni u izjašnjavanju. Dok su neki obavještavali o otvaranju dvojezičnih ustanova, drugi su se žalili na miješanje naroda, na nedostatak kadrova. Dok su se neki žalili na nedostatak hrvatskih televizijskih programa, drugi su govorili o praćenju mnogih hrvatskih kanala, i mogla bih još navesti niz različitosti među hrvatskim najselima, koja su dobila nagradu za izrazit trud u očuvanju nacionalne svijesti na raznim poljima.

Jesu li ta naselja podjednako jaka u svim sastojcima identiteta? Je li u tim naseljima svi koji su se izjasnili pripadnikom hrvatske nacionalne manjine, dobro govore hrvatski jezik, aktivno sudjeluju u održavanju tradicija i kulture, dobro poznaju nacionalnu povijest? Naravno, ne, upravo zbog povezanosti identiteta osobe i zajednice koja mora biti povezana i sa svojom okolinom. Možda neka zajednica koja vrlo mnogo ulaže u očuvanje identiteta, na određenom polju ipak ne postiže štogod vidljivo, dok druga i s malo truda znatno više uspije.

Mislim da nije važno koji je savršeni nacionalni identitet, nego da je svima cilj razvijati ga, a na koji način da se to čini, otvara brojna konkretna pitanja o kojima bi bilo potrebno sustavno razmisliti.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Prošlog tjedna, točnije 5. prosinca, hrvatski premijer u češkom selu Jevišovki otvorio je Hrvatski dom, koji bi trebao biti okupljalištem za oko 800 moravskih Hrvata, koliko ih je preostalo u Češkoj. Hrvati u toj zemlji prošli su svoju kalvariju. Kupnju i uređenje Doma s oko sto tisuća eura financirala je hrvatska Vlada, šezdeset godina nakon njihova raseljavanja, a u njemu će biti izloženi predmeti tradicionalne kulture i dokumentacijska zbirka hrvatske manjine.

Kada manjina ni svojim brojem ni svojim potencijalom nema snagu, onda je ona prijatelj, a ne prijetnja. Hrvati koji su u južnu Moravsku stigli u 16. stoljeću, nakon 400 godina života među Česima i Nijemcima, raseljeni su Benešovim dekretom 1948. u 118 mjesta diljem Češke tako da ih je u svakome mjestu moglo živjeti najviše troje. U Jevišovki danas živi samo desetak Hrvata. Godine 1918. u Moravskoj je bilo 1700 Hrvata, živjeli su uglavnom u tri sela: Dobré Pole, Nový Prerov i Frielištof. Tragedija moravskih Hrvata počela je 1938. Mnogi su kao Wehrmachtovi vojnici ostavili živote na istočnom bojištu, zbog čega su 1945. proglašeni kolaboristima. Najmasovnije iseljavanje Hrvata uslijedilo je nakon što su komunisti u veljači 1948. potpuno preuzeli vlast u Čehoslovačkoj, a položaj im je još više otežao sukob Tita i Staljina. Mnogi su Hrvati u doba komunizma prešućivali svoje podrijetlo ili čak izbjegavali kod kuće s djecom govoriti hrvatski, što je pridonijelo gubljenju hrvatskog identiteta i daljnjoj asimilaciji. Češka je vlada 1999. utvrdila da je njihovo

protjerivanje bio »čin politički motiviranog nasilja prilikom kojega je došla do izražaja primjena načela kolektivne krivnje, koji je u suprotnosti s temeljnim ljudskim i građanskim pravima« i izrazila »žaljenje zbog nepravdi i krivnje što su pogodile hrvatsku manjinu u našim zemljama«, te je financijski pomogla postavljanje spomenika na groblju u Jevišovki na koji su uklesana prezimena svih Hrvata koji su nekad živjeli u tom selu.

A glavni i odgovorni urednici Hrvatskoga glasnika iz Mađarske, Hrvatskih novina iz Austrije i Hrvatske riječi iz Vojvodine, potvrdili su potrebu održavanja tijesnih kontakata, radi zajedničkog nastupa prema institucijama Republike Hrvatske i drugim subjektima, piše tjednik Hrvata u Vojvodini Hrvatska riječ dodajući kako u hrvatskoj dijaspori postoje samo tri lista koja izlaze tjedno, i redakcije tih triju tjednih listova trebaju tijesno surađivati i u razmjeni informacija i u zajedničkom nastupu prema institucijama matične domovine. Dogovoreno je da se razmotre mogućnosti za organizirano i institucionalno djelovanje novinara ovih triju redakcija, kako bi informiranje hrvatskih zajednica u Austriji, Mađarskoj i Vojvodini bilo kvalitetnije, ali i kako bi javnost u Republici Hrvatskoj bila bolje upoznata s onim što dijelovi hrvatskog naroda u ovim zemljama postižu na političkom, kulturnom, športskom i općenito društvenom planu. O novinarskom sastanku u Pečuhu, održanom u organizaciji našeg uredništva i Croatiae Kft., opširnije na našim stranicama.

Branka Pavić-Blažetin

Konferencija Petnaesta godišnjica Manjinskog zakona, u organizaciji Ureda manjinskog ombudsmana i Mađarske akademije znanosti, održana je u Akademijinoj zgradi 3. prosinca, u nazočnosti predsjednika Republike Mađarske Lászla Sólyoma

Aktualno

Petnaest godina od donošenja Manjinskog zakona

Konferencija pod naslovom 15. godišnjica Manjinskog zakona, u organizaciji Ureda manjinskog ombudsmana i Mađarske akademije znanosti, održana je u Akademijinoj zgradi 3. prosinca, u nazočnosti predsjednika Republike Mađarske László Sólyoma. Cilj je konferencije, kako su istaknuli organizatori, da se za istraživače koji se bave proučavanjem položaja etničkih i nacionalnih manjina, za stručnjake koji rade na ovom području, sažmu promjene Manjinskoga zakona, njegovi rezultati i nedostaci, da se pokaže i da se skrene pozornost na one inicijative i mogućnosti koje osiguravaju izradbu jednoga modernog i uspješnog zakona. Ovom je prigodom potpisan i sporazum o suradnji između ombudsmana nacionalnih i etničkih manjina i Mađarske akademije znanosti, te dodijeljena prvi put (Krisztini Passuth, udovici Istvána Keménya) nagrada koju je utemeljio manjinski ombudsman –Nagrada Istvána Keménya koja će se svake godine dodjeljivati od 35 godina mladim istraživačima manjinske problematike. Manjinski ombudsman Ernő Kállai i predsjednik Mađarske akademije József Pálincás potpisali su sporazum o suradnji i zajedničkom pomaganju svih onih nastojanja koja služe zaštiti manjinskih prava, manjinskoga jezika i širenju manjinske kulture. U službi rečenoga podupiru znanstvena istraživanja te širenje znanstvenih spoznaja i njihovu primjenu. Predsjednik Republike u svome pozdravnom govoru naglasio je važnost obra-

zovanja u osvješćivanju i tretiranju manjinskog identiteta kao osebnog bogatstva cijeloga društva. Sólyom je naglasio kako postoje velike razlike između pojedinih etničkih i manjinskih zajednica, i po broju i jezičnim posebnostima. Dodao je kako nakon 15 godina od donošenja Manjinskoga zakona sve je očitiije kako sustav manjinskih samouprava nije rješenje za problematiku Cigana, koju treba na drugačiji način tretirati, a očito je i da samoupravni sustav kod svih manjina, osim Cigana, kako-tako funkcionira. Zakon koji je u vrijeme svoga donošenja bio primjer, pretvara se u zastarjelu zakonsku normu koju treba prilagođavati nastalim potrebama. Pri Mađarskoj akademiji u više radionica se istražuju etničke i kulturne šarolikosti manjinskih zajednica. Potpisnici sporazuma, Akademija i Ured ombudsmana, i ubuduće žele pomagati ta istraživanja. Ernő Kállai je naglasio kako je od iznimne važnosti znanstveno-istraživački rad za poboljšanje položaja manjina. Uz njega predavanja su održali László Szarka, Judit Tóth, Balázs Dobos, Ján Fuzik, Judit Siket. Kállai je naglasio kako je očito da politička elita ne želi osigurati parlamentarno zastupstvo za 13 nacionalnih i etničkih manjina jer se plaše kako bi ulaskom u Parlament glasovale tko zna kako, a postoji i opasnost kako bi njihove glasove političke snage „kupovala“.

Branka Pavić-Blažetin

ZAGREB – Hrvatska i Mađarska razmijenit će informacije o minski sumnjivim površinama u pograničnom području radi njegova što bržeg razminiranja, a time i provedbu nekih infrastrukturnih i gospodarskih projekata, zaključeno je nedavno u Osijeku na sastanku člника Hrvatskoga centra za razminiranje (HCR) i Osječko-baranjske županije s predstavnicima mađarskoga veleposlanstva u Hrvatskoj i Ministarstva obrane. Riječ je o području od 78 kilometara uz granicu, gradovima Belišću i Donjem Miholjcu te trima baranjskim općinama: Petlovcu, Popovcu i Dražu.

MARTINCI – Martinčani će i ove godine organizirati već tradicionalno martinačko Badnje večer na otvorenome, 24. prosinca. Okupit će se naši Hrvati oko stoljetnih običaja na druženje i hrvatsku riječ i u osvrt najvećega kršćanskog blagdana Božića.

POGAN – Mjesna samouprava tog sela, kako nam reče načelnica sela Aga Dragovac, 17. prosinca organizira adventsku svečanost u selu za mještane. Nakon prigodnog koncerta koji će se prirediti u zgradi mjesne škole, programa i prigodne večeri, uručit će se i božićni pokloni djeci i starijim stanovnicima sela.

POGAN – Prije deset godina utemeljen je Ženski pjevački zbor koji danas nosi ime Poganske snaše. Zbor čine članice snažnoga glasa i vrhunskoga pjevanja, koje svojim nastupima šire bogatstvo pjesme bošnjačkih Hrvata i njihovih običaja i kroz tradicijsku nošnju u koju su odjevene. Voditeljica zbora Aga Dragovac kazuje za Hrvatski glasnik kako redovito vježbaju i stvaraju repertoar pjesama koje bi željele vidjeti na CD-izdanju koji je u pripremi i koji bi se trebao izdati u prvoj polovici 2009. godine. Kako veli Aga Dragovac, u organizaciji tamošnje naše samouprave, uskoro kreće tečaj hrvatskoga jezika, a svake druge srijede i petka u selu se priređuje i plesničica pod vodstvom Lenarda Trauma koji s polaznicima vježba plesove. On radi s tri skupine: malom koju pohađaju djeca do šest godina, srednjom koju pohađaju oni od 6 do 18 godina, i skupinom odraslih. Zanimanje je veliko.

SEGEDIN – U organizaciji Hrvatske samouprave toga grada i Hrvatsko-mađarske udruge Andrása Dugonicsa, u Segedinu je 10. prosinca predstavljena knjiga autora Ladislava Heke naslova „TREBAO SAM ali nisam“.

POGAN – Hrvatska samouprava, kako nas je izvijestio njezin predsjednik Milan Sabo, 19. prosinca organizira prigodnu hrvatsku predbožićnu svečanost u selu. U sklopu programa koji počinje u 18 sati, nastupi će Orkestar „Vizin“, Ženski pjevački zbor „Poganske snaše“ te članovi KUD-a „Tanac“ koji će odigrati božićnu igru Betlehemari. Pjevat će se božićne pjesme.

OSIJEK – Krležini su dani kazališno-teatrološka manifestacija koja se priređuje od 1987. godine. Od 1990. godine ostvaruju se Krležini dani kao kazališna smotra i znanstveno savjetovanje s tematikom iz hrvatske dramske književnosti i kazališta. Održavaju se svake godine početkom prosinca. Organizatori su: Hrvatsko narodno kazalište u Osijeku, Odsjek za teatrologiju Zavoda za književnost i teatrologiju HAZU, Odsjek za povijest hrvatskog kazališta i glazbe HAZU iz Zagreba, te Filozofski fakultet iz Osijeka. Znanstveno-teatrološka manifestacija 19. Krležini dani održala se i ove godine u Osijeku od 7. do 10. prosinca. Ovogodišnjim danima i trodnevnom znanstvenom skupu „Tekst, podtekst i intertekst u hrvatskoj drami i kazalištu“ u okviru njih sudjelovali su i hrvatski znanstvenici iz Mađarske: Janja Prodan, Đuro Franković i Ernest Barić. Tridesetak znanstvenika i teatrologa izlagalo je o intertekstualnosti u hrvatskoj drami druge polovice 20. stoljeća, hrvatskoj dramatici s kraja 20. stoljeća te o liku Nikole Šubića Zrinskog u pučkome stvaralaštvu. Osim zbornika s lanjskih Krležinih dana te zbornika radova o Marinu Držiću „Putovima kanonizacije“, u sklopu Dana predstavljena je i knjiga autora Josipa Buljovčića „Subotički kazališni zapisi“.

ZAGREB – Republički zastupnik i predsjednik DSHV-a Petar Kuntić imenovan je za predsjednika organizacije nogometnih sastava urođenih Hrvata za predstojeće Europsko nogometno prvenstvo nacionalnih manjina. To će se natjecanje održati najvjerojatnije u lipnju sljedeće godine u Tuheljskim Toplicama. Kuntićevo imenovanje za predsjednika podržali su svi predstavnici urođenih Hrvata u zemljama Istočne i Jugoistočne Europe. Sastanak na kojem je bilo riječi o športu u hrvatskim manjinskim zajednicama, ustrojen je nedavno (23. studenoga) u prostorijama Hrvatskoga nogometnog saveza u Zagrebu, a nazočili su mu i predstavnici ovdašnjih Hrvata, na čelu s Ivanom Guganom.

Međunarodna konferencija u Pečuhu

O izazovima manjinskog informiranja

U suorganizaciji Nefitnog poduzeća Croatica i Hrvatskoga glasnika, tjednika Hrvata u Mađarskoj, a pod pokroviteljstvom Miše Heppa, predsjednika Hrvatske državne samouprave, 27–28. studenog u Pečuhu je održana međunarodna konferencija na temu **Europska Unija i izazovi manjinskog informiranja za predstavnike tiskanih glasila hrvatske nacionalne manjine na području manjinskog informiranja u europskim zemljama i njihove medijske suradnike.**

Branka Pavić-Blažetin, Petar Tyran i Jasminka Dulic u Hrvatskoj školi Miroslava Krležić

Osim suradnika Hrvatskoga glasnika, Croaticina ravnatelja Čabe Horvatha, hrvatskih uredništava Mađarskog radija i Mađarske televizije, pozivu su se odazvali: odgovorna urednica informativno-političkoga tjednika „Hrvatska riječ“ Jasminka Dulic i novinar Zvonimir Perušić, urednik tjednika „Hrvatskih novina“ iz Austrije Petar Tyran, te glavni urednik „Maticice“, mjesečne revije Hrvatske matice iseljenika, Nenad Zakarija.

Položaj, rad, financiranje i struktura manjinskoga medijskog prostora u Mađarskoj. Po dolasku u Pečuh sudionici konferencije posjetili su Uredništvo nacionalnih i etničkih manjina Mađarske televizije gdje ih je primila *Judit Klein*, voditeljica uredništva, te urednica hrvatske emisije *Timea Šakan*. Nakon kratkog upoznavanja i predstavljanja, gđa Klein okupljenima je ukratko predstavila uredništvo, ustrojstvo manjinskih emisija, podsjetivši kako je zajedničko južnoslavensko uredništvo (koje je od početka devedesetih razdvojeno na hrvatsko, srpsko i slovensko) pokrenuto još 1978. godine, dakle s malim pomakom u odnosu na pokretanje regionalnog studija u Pečuhu 1976. godine. Riječ je općenito o manjinskim emisijama brojčanijih, povijesnih manjina u trajanju od 25 minuta na kanalu M1 i njihovo ponavljanje na M2, ali i o emisijama manje brojčanijih manjina koje se javljaju dvotjedno, ili još rjeđe, te o zajedničkoj emisiji pod naslovom Rondo za „male“ manjine u trajanju od 52 minute tjedno. Program se može pratiti i pogledati na internetu. U Hrvatskom uredništvu zaposljeni

su tri novinara urednika, koji udovoljavaju osnovnim zahtjevima, jer su pripadnici hrvatske manjine koji dobro govore hrvatski i mađarski, poznaju kulturu hrvatske manjine. Kako je rečeno, položaj manjinskih uredništava nije idealan, pa ni optimalan, a najveće poteškoće proizlaze iz toga što nemaju kapacitet koji imaju drugi, što znači spremnost od 2-3 tjedna, pa je aktualnost emisija prilično otežana. Zaleđe osiguravaju Zakon o pravima nacionalnih i etničkih manjina i Zakon o medijima iz 1996. godine. Premda se njima propisuju emisije na jezicima nacionalnih i etničkih manjina, nemaju samostalan proračun, nisu zastupljeni u glavnom uredništvu, stoga informacije dobivaju samo iz druge ruke. Postoji i jedan važeći ugovor s 13 državnih manjinskih samouprava, ali on se u praksi ne ostvaruje. Problem čini i stalno mijenjanje termina emitiranja manjinskih emisija, koje su smještene u vrijeme kada je manja gledanost, pa ih pripadnici manjina teško mogu pratiti. Najveći je problem nedorečenost zakonskih propisa, koji uglavnom propisuju da se štošta može, postoji pravo, ali konkretno se ne određuje, niti se osiguravaju financijska sredstva za njihovo ostvarivanje.

Zaključeno je kako je slično stanje i na Mađarskome radiju, a u svezi s manjinskim tiskanim glasilima potaknuto je pitanje njihova položaja, osobito pitanje ovisnosti o državnoj potpori koja se osigurava putem natječaja Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine. Premda je i to upitno jer je na dnevnom redu možebitno ukinuće Javne zaklade za

U Kašadu prilikom razgledanja Zavičajne kuće

nacionalne i etničke manjine, odnosno pre-strojavanje fondova za podupiranje manjinskih zajednica. Sudionici su se složili kako postoji potreba za usuglašavanjem interesa manjinskih medija, te za zajedničkim istupanjem, zatraživši i potporu Hrvatske državne samouprave. Naime sastanku su sudjelovali i čelnici HDS-a, predsjednik *Mišo Hepp* i voditelj budimpeštanskog Ureda *Jozo Solga*.

Predstavljanje u pečuškom HOŠIG-u. Sudionici konferencije u predvečernjim satima posjetili su i našu pečušku školu, gdje im je ravnatelj Gabor Győrvári predstavio potpuno obnovljeno školsko središte. Njima su se pridružili i predstavnici Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, koji je dao i materijalnu pomoć za održavanje međunarodne konferencije, konzul gerant *Vesna Njikoš Pečkaj* i treća konzulica *Katja Bakija*, zadužena za kulturu, obrazovanje i znanost. Tijekom večeri predstavljeni su hrvatski tjednici u Mađarskoj, Austriji i Srbiji, kojemu su nazočili učenici hrvatske gimnazije.

Okupljene je pozdravila glavna i odgovorna urednica Hrvatskoga glasnika *Branka Pavić-Blažetin*, koja je obraćajući se hrvatskim učenicima, naglasila kako su oni temelj Hrvata u Mađarskoj, te ih je pozvala da se obrazuju, uče i njeguju hrvatski materinski jezik, da se uključe u život hrvatske zajednice kako bi se mogli snaći i odgovoriti na izazove koji ih čekaju u Europskoj Uniji. Ona je ujedno predstavila novinare suradnike Hrvatskoga glasnika iz Bačke, Gradišća i Pomurja.

Odgovorna urednica Hrvatske riječi *Jasminka Dulić* okupljenima je ukratko govorila o Hrvatima u Srbiji, gdje živi 70-ak tisuća urođenih Hrvata, od toga 56 tisuća u Vojvodini, a riječ je o etničkim skupinama Bunjevaca i Šokaca. Hrvati su kao manjina priznati tek 2000. godine. Novinska izdavačka kuća „Hrvatska riječ“ utemeljena je 2002. godine, osnivač joj je Hrvatsko nacionalno vijeće, a informativno-politički tjednik Hrvatska riječ izlazi od 30. siječnja 2003. godine u Subotici,

gdje živi oko 16 tisuća Hrvata. Pod istim nazivom list je izlazio od 1945. do 1956. godine, kada je kao mjesni list dobio naziv Subotičke novine, a obnovljen je 2003. godine. Periodično objavljuju prilog za djecu pod naslovom Hrcko, te prilog za mladež pod naslovom Kužiš. Osim tjednika imaju i svoju nakladu, a u izdavačkoj kući radi sedam stalnih novinara, znatno više djelatnika i vanjskih suradnika. Hrvatska riječ izlazi u 1500 primjeraka, a kao informativno-politički tjednik prati sve unutar hrvatske zajednice u Srbiji, ali i šire, posvećuje prostora odnosima Srbije i Hrvatske, politici, kulturi, zabavi i športu. Upravo ovoga tjedna izlazi jubilarni, 300. broj Hrvatske riječi, koji je od osnivanja, nedavno i treći put grafički obnovljen, lijepo opremljen, a izdaje se u koloru.

Tjednik gradišćanskih Hrvata pod naslovom Hrvatske novine najstariji je list na ovome panonskom prostoru, počeo je izlaziti još 1910. godine u Đuru, tada zapadnoj Ugarskoj (sve do 1921. g.), pa će uskoro obilježiti 100. obljetnicu postojanja – naglasio je *Petar Tyran*, glavni urednik Hrvatskih novina. Kako uz osta reče, jednim od najvažnijih ciljeva danas smatra da je gradišćanskohrvatski jezik baza prema gore, prema standardnomu hrvatskom jeziku. Nekada je očuvanje gradišćanskohrvatskog jezika bilo temeljeno na svećeniku, učitelju i kantoru, a danas u Austriji, iako imaju vrlo dobar europski zakon o školstvu, u praksi on se teško ostvaruje. Hrvatske novine pišu o gradišćanskim Hrvatima, ali se bave i manjinskim pitanjima šire u Srednjoj Europi i Europskoj Uniji, pa i svijetu, uključujući politiku, kulturu, zabavu i šport, da se sva društvena zbivanja obrade na hrvatskom jeziku. Okupljeni su, uz izlaganja glavnih urednika, dobili u ruke i primjerke triju hrvatskih tjednika: Hrvatskoga glasnika, Hrvatske riječi i Hrvatskih novina, kako bi dobili još neposredniji uvid u rad triju hrvatskih uredništava i zajednica.

S. B.

RIM(ICA) – Crkva u Hrvatskoj i Drugi vatikanski koncil. Sudjelovanje, doprinos i prijam jest naziv međunarodnoga skupa koji je početkom prosinca održan na Papinskomu lateranskom sveučilištu u Rimu. Tim se skupom nastojalo, kroza znanstveni pristup, izvorima i tekstovima rasvijetliti veliki doprinos koji su brojni hrvatski biskupi i teolozi dali koncilu. Bili su predstavljeni njihovi glavni doprinosi teologiji, mariološkim studijima, društvenim znanostima, širenju Božje riječi. Crkva u Hrvatskoj promatrana je u širem kontekstu vatikanske Ostpolitike, a nisu se zanemarili ni teološka obnova u zemljama srednjoistočne i jugoistočne Europe.

TORDINCI (IKA/TU) – Druge adventske nedjelje svečano euharistijsko slavlje predvodio je đakovačko-osječki nadbiskup i metropolit Marin Srakić. Tom je prigodom blagoslovio tri nova zvona za tamošnju crkvu Presvetoga Trojstva. Zvona su lijevana u austrijskom Innsbrucku tijekom listopada ove godine. Veliko zvono tona g1 promjera je 1020 mm i teži 635 kg – nosi natpis: „Sedamsto godina imena župe Tordinci (1208.-2008.), Hrvatskim braniteljima, Blaženom Alojziju Stepincu, Svetom Marku, Uspostavi Đakovačko-osječke nadbiskupije i metropolije 18. 06. 2008. godine“; srednje zvono tona a1 promjera je 905 mm i teži 450 kg – nosi natpis: „Presvetom Trojstvu, Papi Ivanu Pavlu II., Darovatelju: Ministarstvu regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva R. Hrvatske“; a treće, malo zvono tona c2 promjera je 760 mm i teži 260 kg – nosi natpis „Svetom Petru i Pavlu i Fatimskoj Gospi“.

PEČUH – Hrvatsko kazalište iz Pečuha, 7. prosinca gostovalo je u Siget u predstavom Pošteni varalica. Ta predstava, koja je nastala na podlošku teksta Antuna Karagića, postavljena je na pozornicu 1. travnja 2007. godine i pobrala golem uspjeh i u matičnoj kući i u naseljima gdje žive Hrvati. Ima naselja gdje se s predstavom gostovalo i dva puta. Prvi put u Siget u domaćinstvu tamošnje Hrvatske samouprave, kao i uvijek, na veselje publike, druge nedjelje došašća.

BUDIMPEŠTA – Srednjoeuropski zavod u nizu svojih predavanja „Nastojanja, uspjesi i neuspjesi modernizacije Mađarske i Srednjoistočne Europe u XX. i XIX. stoljeću“, u sklopu programa Hrvatsko-mađarskih kulturnih veza, 3. prosinca organizirao je predstavljanje knjige Csabe Gy. Kissa: *Ariadné avagy bolyongások könyve*. O knjizi su govorili Gábor Csordás, Csaba Gy. Kiss i László Végel.

KISEG – Hrvatska manjinska samouprava Željezne županije srdačno Vas poziva na adventski koncert 13. decembra, subotu početo od 15 uri u kisešku crkivu „Srce Jezuševu“. U programu nastupaju svi hrvatski jačkarni zbori s područja županije: Danica iz Bike, zbor iz Gornjega Četara, Slavuji iz Hrvatskih Šić, Peruška Marija iz Hrvatskoga Židana, Zora iz Kisega, mišani zbor iz Narde, jačkarni iz Prisike, Ljubičica iz Petrovoga Sela ter Djurdjice i Sv. Cecilija iz Sambotela.

LEPOGLAVA (IKA) – Varaždinska biskupija i Lepoglavska župa početkom prosinca organizirali su znanstveni skup pod nazivom „Kardinal Alojzije Stepinac – svjedok vremena i vizionar za treće tisućljeće“. Simpozij je održan u Lepoglavi, u župnoj dvorani blaženoga kardinala Alojzija Stepinca, Trg I. hrvatskog sveučilišta 3, u povodu 10. obljetnice proglašenja blaženim zagrebačkog nadbiskupa kardinala Alojzija Stepinca, 57. obljetnice njegova prelaska iz lepoglavskog zatvora u kućni pritvor Krašić i 70. obljetnice Euharistijskog kongresa u Varaždinu što ga je vodio Stepinac.

KERESTUR – U organizaciji Osnovnoga prosvjetnog središta, 28. studenog u domu kulture priređena je priprema za došašće. Mještani su se okupili radi izradbe adventskih vijenaca i raznih uresa, a drugi dan u crkvi je priređeno paljenje prve adventske svijeće. U okvirima Središta i župe svake nedjelje do Božića bit će manjih koncerata u crkvi.

KERESTUR – Osnovno obrazovno središte raspisalo je natječaj za izradbu betlehema u kategoriji za djecu i odrasle. Radove treba predati do 12. prosinca, ocijenit će se 19. prosinca, a nagrade proglasiti nakon dva dana.

GARA – Hrvatska manjinska samouprava u subotu, 13. prosinca, organizira sastanak umirovljenika koji će se upriličiti u mjesnom domu kulture u 14 sati. Kako nam reče predsjednik Stipan Krekić, božićnim kulturnim programom, uz tambure, proslavit će se bunjevačke Materice i Oci, blagdan bunjevačkih majka i očeva.

KANIŽA – Prošloga su se tjedna sastali predstavnici odjela za natječaje kaniške samouprave i Razvojne agencije grada Čakovca kako bi raspravljali o predstojećim europskim natječajima za prekograničnu suradnju između Mađarske i Hrvatske. Objе strane izrazile da žele suradnju na polju kulture, ekologije i gospodarstva odnosno dobrog informiranja, u čijim bi tematikama pisali zajedničke projekte.

Europska Unija i izazovi manjinskog informiranja

Ravnatelj Croatice Kft-a Čaba Horvath predstavio je niz izdanja naše izdavačke kuće na prigodnoj izložbi, kao uvod u proslavu desete godišnjice postojanja Croatice (1999–2009)

Otvaranjem europskih granica manjinsko novinarstvo dobilo je nove zadaće, sve češće mora informirati o zajedničkim događanjima preko granica, sve je veći interes za informacijama susjednih država, a proširenjem zajednice to će dalje rasti i širiti se. U tim nastojanjima, radi što bolje, točnijeg izvješćivanja, potrebna su povezivanja medija i preko granica. Upravo je ta problematika potakla organizatora na priređivanje međunarodne konferencije pod nazivom „Europska Unija i izazovi manjinskog informiranja“.

U okviru dvodnevnoga programa, 28. studenog u Hrvatskome klubu Augusta Šenoa priređen je stručni skup na kojem su se predstavili manjinski tjednici iz tri zemlje, raz-

motrene su mogućnosti suradnje između različitih medija unutar zemlje te izvan granica. Na skup su se odazvali predstavnici hrvatskih manjinskih medija iz Austrije, Vojvodine i Mađarske te predstavnici Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu: konzul gerant Vesna Njikoš Pečkaj i treći konzul Katja Bakija, te Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, pokrovitelj priredbe, dr. Ernest Barić, predstojnik Hrvatskoga znanstvenog zavoda, Nenad Zakarija, „Matičin“ odgovorni urednik.

Nakon pozdravnih riječi Branke Pavić Blažetin, glavne urednice Hrvatskoga glasnika, nazočnima se obratila i konzul gerant pohvalivši zamisao organiziranja skupa, čijim se riječima pridružio i predsjednik HDS-a naglašavajući važnost stručnih sastanaka.

Uz prigodnu izložbu Croaticinih izdanja, godišnjih izdanja Hrvatskoga glasnika, koji je ureden u Maloj galeriji kluba, Čaba Horvath, upravitelj Croatice, predstavio je djelatnost izdavačke kuće, govorio o izradbi udžbenika, školskih pomagala, izdavanja tjednika, časopisa, kalendara te o internet-skom radiju.

Petar Tyran, glavni urednik Hrvatskih novina u Austriji, u svom izlaganju o uređivanju te izboru tema potaknuo je složenu problematiku manjinskog tiska koji je povezan s poviješću naroda, s područjima, politikom, identitetom itd. Govorio je o položaju gradišćanskih Hrvata u Austriji, istaknuo je značenje manjinskog novinara, koji osim svog posla ima i dodatni zadatak: boriti se za očuvanje jezika i nacionalne svijesti. Teme novina treba odabrati tako da obuhvaćaju što

širi krug čitateljstva. Spomenuo je značenje vizualnosti (mnogo fotografija), a potaknuo je i problematiku jezika, npr. u pisanju imena i prezimena.

Profesor Barić na to se odmah nadovezao jer će Znanstveni zavod organizirati simpozij upravo o toj problematici. O mogućnostima razvoja Hrvatskoga glasnika mogli smo čuti od glavne urednice. Financijski se okviri svake godine mijenjaju, postoji problem i jezične nadležnosti, problemi određivanja postotka teksta i fotografije. U čemu bi se novine mogle razvijati, to je online stranica Hrvatskoga glasnika. Mišo Balaž, urednik Hrvatske kronike, u kratkim je crtama predstavio ustrojstvo i rad televizije, no više se raspravljalo o problemima, nedostatku kvalitetne opreme, stalnim prebacivanjima termina kronike, slaboj suradnji s televizijom matične domovine. Hrvatsku riječ, informativno-politički tjednik Hrvata u Vojvodini, predstavila je njegova odgovorna urednica Jasminka Dulić. List izdaje Novinsko-izdavačka ustanova „Hrvatska riječ“, ima 56 stranica i izdaje se u 1500 primjeraka, radi sa

17 uposlenih osoba. U Vojvodini se ne javlja teškoća nadležnosti jezika, nego drugi problemi u zajednici, npr. podijeljenost. Kao i kod ostalih manjinskih novina, javlja se i problem istraživanja, teško je dopirati u dublju problematiku. Izdavačka se kuća bavi izdavanjem knjiga lijepe književnosti, no udžbenika ne, što bilo bi poželjno. Razvila se polemika i oko neuvažavanja manjinskih novinara, koji su često izloženi kritici.

Milica Klaić Taradija, članica Medijske skupine pri Uredu premijera, izvijestila je skup o djelovanju Skupine, koja pokušava pomoći u popravljanju uvjeta djelovanja manjinskih glasila, te pridonijeti tomu da manjine dobivaju što više informacija na svome jeziku. Koncem skupa zaključeno je da manjinski mediji učinkovitije mogu djelovati samo zajedničkim istupom, dobrom međusobnom suradnjom, stoga se razmišlja o osnivanju manjinskoga novinarskog društva, no o konkretnostima još nije bilo riječi. Predstavnici konzulata i predsjednik HDS-a obećali su pomoć u nastojanjima medija, dogovoreno je da se napiše zaključak okruglog stola i da se dostavi raznim organima kako bi se upoznali s problemima manjinskih medija, te da bi se pronašla odgovarajuća rješenja.

Nakon sadržajne rasprave sudionici skupa posjetili su hrvatsko naselje Kašad, gdje su ih primili načelnik Stipo Oršokić i predsjednica Hrvatske manjinske samouprave Zorica Gavalier. Novinari su se upoznali s položajem i djelovanjem samouprava, te posjetili crkvu i mjesnu zavičajnu kuću. Kašadski Hrvati, poznati po druženju i srdačnom gostoprimstvu, i ovaj put su goste počastili finim domaćim pečenjima i kolačima, a pobrinuli se i za glazbu kako bi se druženje odvijalo u pravome hrvatskom ozračju.

beta

BUDIMPEŠTA – U organizaciji Društva pisaca lijepe književnosti, 11. prosinca u knjižari Irók Boltja (Andrássyeva 45) održani su književni razgovori hrvatskih i mađarskih pisaca te čitanje poezije i proze. Susretu su s mađarske strane sudjelovali Ottó Fenyvesi, Katalin Ladik i Viktória Radics, a njihovi su gosti bili pisci iz Hrvatske: Andrea Zlatar Violić, Zoran Kršul, Vladimir Stojavljević.

PEČUH – Hrvatski klub Augusta Šenoa, Hrvatska kulturna udruga Augusta Šenoa i Generalni konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu 19. prosinca u pečuškoj katedrali s početkom u 17 sati i 30 minuta organiziraju Božićni koncert. Koncert počinje nastupom učenika hrvatske škole Miroslava Krležu koji će izvesti Božićne običaje, a nastavlja se svetom misom na hrvatskom jeziku koju će s početkom u 18 sati predvoditi mons. Vladimir Stanković, prelat, kanonik prvostolnog kaptola zagrebačkog uza sudjelovanje Ženskoga pjevačkog zbora Augusta Šenoa i orguljašku pratnju kantorice Anice Posavac. U 19 sati počinje koncert Zagrebačkoga folklornog ansambla dr. Ivana Ivančana. Program se ostvaruje uz potporu Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj.

PEČUH – U Galeriji Cспор(t) Horde u Pečuhu, 11. prosinca otvorena je samostalna izložba hrvatskoga slikara Željka Hudeka iz Marije Bistrice, jednoga od organizatora već tradicionalnoga međunarodnog simpozija Hudek Art. Izložbu je otvorio redatelj László Bagossy.

OSIJEK – U okviru 19. Krležinih dana, od 7. do 10. prosinca održan je i znanstveni skup pod nazivom „Tekst, podtekst i intertekst u hrvatskoj drami i kazalištu“, u sklopu kojega je između tridesetak predavača Osječanin Zvonimir Ivković imao predavanje naslova „Gostovanje Hrvatskog kazališta Pečuh u Osijeku“.

BJELOVAR – Barčanski KUD „Podravina“ 6. prosinca boravio je u Bjelovaru, na 3. bjelovarskom festivalu. Predstavili su se običajem prela, te baranjskim pjesmama i plesovima.

KOZAR – Hrvatska manjinska samouprave priređuju predbožićni program zadnje adventske nedjelje, 21. prosinca u Kozaru s početkom u 15 sati. Predstaviti će se božićni čestitari, momci KUD-a „Tanac“ predvođeni gajdašem Androm Végom, kojima će se priključiti i „Tanacove“ djevojke sa starim običajima iščekivanja Božića. Božićni čestitari još će prije Božića posjetiti i obiteljske kuće u Podravini, te u selima u okolici Pečuha.

Prilikom smrti dušobrižnika Pavla Horvata (1930–2008)

Na kreljuti vjere otputovala vedešinska hrvatska duša

Človik gor ne zame upamet kako ovo vrime kruto-grubo biži i tomu jur skoro dvi ljeti da smo se zadnji put strefili u Keveždi. Išla sam kod njih po vazmeni intervju, presrićno su me peljali po obnovljenoj crikvi, povidali o planu sazidanja staračkoga doma, jednostavno su se veselili da njim vik najdraža hrvatska rič, iako privrimeno, još napunjuje faru. I ovdje ne smim pozabiti na njeve pomoćnice, vridne i marljive pedagoginje iz Koljnofa, Marije i Eržike Pajrić u mirovini, ke su se do zadnjega brižno skrbile oko gospodina. Sve dokle se nije 21. novembra raširila turbobna vist da se je Pali gospodin u svojem 78. ljetu života otpratio u vjekovječnost. Vedešinski gospodin se je narodio u ovom malom kajkavskom selu, kojega je u svojoj pjesmi i većputi oplakao zavolj izumiranja hrvatstva, zgubljenja materinske riči. Pred četirmi ljeti domom su se vrnuli i odslužili tamo svoju zlatnu mašu. Za benediktinskom gimnazijom u Šopronu i jurskom gimnazijom, kade su i maturirali, nastavili su studij teologije i zaređeni su za dušobrižnika 1954. ljeta. Kot mladoga farnika smjestili su je na jedno ljetu u ugarsko naselje Kőrnyc, potom pak u Stari Grad. Prik osam ljet su služili u Hrvatskoj Kemlji, a 1964. ljeta su bili premješćeni u sridnje Gradišće, u selo Prisiku. Za sedam ljet kasnije pak je je nova

hrvatska štacija čekala u Koljnofu. Tamo su najdulje čuvali rič Evandjelja, već od dvajset ljet su postali istinski zagovornik Svemogućega, u domu Majke Božje Koljnofske. Kad 1993. ljeta na odredbu jurskoga biskupa postali su farnik ugarskoga naselja Kevežde, kade je je dočekala i smrt, s nekom nutarnjom pomirbom su se predali Božjoj volji, ali im je ta bol bila neutišena da su na ov način otkinuti od svojega naroda. Zavolj svoje otvorenosti, dobrodušnosti i dobre volje ljudi su je svagdir rado imali, i prilikom zlatne maše su skromno prosili kot i stalno, neka molu za nje. Njeve pobožne pjesme pod naslovom Molitve, izdane su u jednoj zbirci u Zagrebu 2000. ljeta, u koj je je njev pokojni prijatelj Miroslav Vuk Croatia nazvao „pjesnikom iz naroda za narod“.

Poštovatelji, braća i sestre u vjeri su došli 27. novembra, četvrtak, u Vedešin da sprohodu Pavla Horvata na zadnji put. Kemljanci, Prisićani, Židanci, Umoćani, a u najvećem broju Koljnofci ter stanovnici Kevežde, a i vjerniki iz austrijskih gradišćanskih sel su došli zbogomdati desetniku, dušobrižniku, skodob i zadnoj hrvatskoj duši u Vedešinu. Od njih su se oprostili jurski biskup Lajos Pápai u pratnji već od trideset farnikov, uime koljnofskih Hrvatov Franjo Pajrić st. se je lučio od voljenoga svećenika, a pjesma rastanka na žica koljnofskih tamburašev je ganula i suze, pomisleći da bi se Pali gospodin najbolje bili veselili uprav ovoj tamburaškoj muziki. – *Turbobno je s jedne strane na to misliti da žitak svenek ide najprdalje da se staramo ako i ne kanimo, ar vrime ima kreljute. To nas batri da ti kreljuti su naša vjera, ti ćedu nas lipo otpri-miti tamo prik. Kade ni već konca ni boli, kot veli Sveto pismo, a nij ništ teškočov ča smo ovde pretrpili u zemlji!*” – to su mi rekli pri-

Uime koljnofskih Hrvatov od gospodina se je oprostio Franjo Pajrić st.

likom zadnjega našega razgovora Pali gospodin ki su koracili po Božji puti, i nigdar se nisu podali, nek su nas i dalje batrili za ovozemaljska iskušavanja. Neka Vam bude laka vedešinska zemljica, neka Vas, svojega sina i tijelo pravednoga človika snažnom dunjom pokriva, kad ste svoje, što vam je stalo u mogućnosti, ovde na ovom svitu napravili. Odsad vedešinski cimitor ne smimo mimoići, nek ćemo se molitvom u duši obrnuti k Vam, spominjajte se nas u vječnosti da dalje nosimo kinče milosti tako u rodnom vam selu Vedešini, kot i na cijelom području vašega obljubljenoga Gradišća.

-Timea Horvat-

Foto: Petar Tyran

Koljnofski tamburaši su zasvirali kraj groba

Trenutak za pjesmu

Pavao Horvat

Molitve

18.

Iskušavaju me ruglom,
ja sve primim mirnom dušom,
škripaju zis zubi na me,
a ja ništ ne marim na nje.

Vračaju mi zlo za dobro,
usmijuju me nazlobno:
„Glej! Va Boga se zaufa!
Koga još i nije znamda!”

Od žalosti sam vas potren,
zato vičem Te i zovem:
„Ne daj dušu razdirati,
Tebe zaman zazivati!”

Premijera

Vjenčani list Ephraima Kishona na sceni Hrvatskoga kazališta

Zajednička produkcija Hrvatskoga kazališta u Pečuhu i Gradskoga kazališta Joza Ivakić iz Vinkovaca, komedija u dva čina izraelskog dramopisca svjetskoga glasa i mađarskih korijena Ephraima Kishona, u režiji Roberta Raponje, pretpremijerno je izvedena na sceni pečuskoga Hrvatskog kazališta 1. prosinca, a vinkovačka premijera bila je 8. prosinca na dan kada je spomenuto vinkovačko Gradsko kazalište slavilo Dan kazališta Joza Ivakić.

Vjenčani list prva je koprodukcija dviju kazališnih kuća, Hrvatskog kazališta i Gradskog kazališta Joza Ivakić, premda međusobna suradnja traje otprije i ostvarivala se razmjenom gostovanja. Kishon je dramatičar, koji se proslavio svojim specifičnim humorom naspram ljudske gluposti na globalnoj razini. On je jedan od najpopularnijih stranih književnika u Hrvatskoj. I ova je njegova melodrama topla ljudska priča, svima nama dobro poznata, svakodnevna, o kompleksnim muško-ženskim odnosima. Ravnatelju Hrvatskog kazališta, Antunu Vidakoviću nije nepoznat Kishonov tekst, naime kao ravnatelj Pečuških ljetnih igara posegnuo je za Vjenčanim listom (*A házasságlevél*), te je u sklopu spomenutih Igara 2007. na scenu postavljena ova Kishonova komedija u režiji Árpáda Besenczia koji je ujedno i glumio lik vodoinstalatera Daniela Borozovskog, a lik traktorista Bukija glumio je Slaven Vidaković, koji isti lik glumi i u ovoj koprodukciji pečuskog i vinkovačkog kazališta. Ono što je zanimljivo za teatrologe, svakako je činjenica kako je spomenuti Árpád Besenczi svojevremeno kada je sam autor drame Kishon režirao dramu u Kazalištu „Attila József” 4. listopada 1997. godine, upravo Besenczi glumio Bukija, a potom zbog bolesti kolege koji je

glumio Daniela preuzeo ulogu Daniela. U produkciji Hrvatskog kazališta Draško Zidar pokazuje svoje komičarske sposobnosti u ulozi Elimeleha (Borozovskoga) Ben Cura, Šifru, njegovu suprugu dramski donosi Tatjana Bertok – Zupković, njihovu kćer Ajalu glumi mlada Petra Cicvarić, mladoženju Roberta Knolla nadalasve komični u svojoj mimici i pokretu Stipan Đurić, Bukija, člana Kibuca, poletni Slaven Vidaković, Jafu Birnbojm, fatalnu susjedu, obdarena Anita Schmidt, kostimografiju potpisuje Zsuzsa Tresz, scenografiju Ivica Zupković, koreografiju Éva Bálint, prijevod Eugen Weber, prilagodbu i dramaturgiju Tatjana Šuput, glazbu Irena Popović.

Dramska radnja počinje kada Ajala Borozovski, kći Šifre i Elimeleha Borozov-

skog, koja se nestrpljivo sprema i očekuje svoje vjenčanje, ne nalazi vjenčani list svojih roditelja. Na tome vjenčanom listu roditelja, starom 25 godina, inzistira mama njezina zaručnika Roberta Knola. Roditelji traže po cijelom stanu taj dokument, ali nikako ga ne nalaze. Rađa se zaplet. Dosada poslušna žena postaje neposlušna i zahtjevna, ljubomorna, ne želi se „ponovno” udati za grubog i neromantičnog supruga, stvar usložnjava pojava traktorista Bukija iz Kibuca, kome se sviđa Ajala, a susjeda Jafa baca oko na Borozovskog. Bez obzira na činjenicu kako se radnja izvorno odvija u Kibucu šezdesetih godina prošloga stoljeća, može ona biti mirno smještena u bilo koju sredinu jer univerzalnost Kishonova pisma prepoznatljiva je i svakodnevna, stoga je i ova komedija izvođena dosada bezbroj puta na svjetskim kazališnim daskama.

Branka Pavić-Blažetin

OLAS – Hrvatska samouprava priređuje predbožićni program za svoje mještane 21. prosinca s početkom u 17 sati i 30 minuta. Predstaviti će se božićni čestitari, momci KUD-a „Tanac” predvođeni gajdašem Andorom Véghom, kojima će se priključiti i „Tanacove” djevojke sa starim običajima iščekivanja Božića, a program će biti obogaćen i nastupom osnovnoškolaca i mjesnoga pjevačkog zbora.

PULA – Tristotinjak nakladnika s 18.500 naslova nastupilo je na ovogodišnjem 14. sajmu knjige u Istri, festivalu knjiga i autora koji se održava od 4. do 11. prosinca. Novina ovogodišnjeg sajma je bio program pod nazivom „Autori iz susjedstva” koji je stvoren kako bi se približilo nakladništvo i autori u regiji, pa su tako prvi put u Puli zajedno izlagati nakladnici iz Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Srbije. Ovogodišnji sajam predstavio je i novu manju knjižnu manifestaciju, odnosno Festival dječje knjige „Monte Librić”. Na njemu su sudjelovati i osnovnoškolci iz cijele Istre koji su nastupali u jutarnjim programima, a s njima su radili studenti s Odjela za obrazovanje učitelja i odgojitelja Sveučilišta „Juraj Dobrila” iz Pule. Na „Monte Libriću” više od 50 nakladnika izložilo je dosada najveći izbor dječjih knjiga, slikovnica, lektira, a ponuda je upotpunjena velikim izborom poučnih igračaka, multimedije, audioknjiga te crtanih filmova. U sklopu festivala svaki su se dan održavale kreativne radionice, performansi i kazališne predstave.

ZAGREB – Knjigu pjesama „Yves” Ivice Prtenjače objavilo je u biblioteci „Online”, u sklopu projekta Besplatne elektroničke knjige”, Društvo za promicanje književnosti na novim medijima (DPKM). Prtenjačino poetsko pismo, kako se napominje, svojevrсна je potraga za subjektom, čežnja za pustim otokom realnoga. Na mrežnim stranicama projekta (www.elektronickeknjige.com) trenutno je dostupno 87 naslova. „Poezija mu ne može izbjeći shizofrene vibracije medija, zasićenost informacijama, inflaciju slika, raspad modernog subjekta, pa tako nastoji taj neurotični grč, tu smetnju u prijemu programa, materijalizirati unutar metafore, unutar zvuka govora”, navodi, uz ino, DPKM. Pojedine pjesme ili ciklusi pjesama Ivice Prtenjače (Rijeka, 1969.) prevedeni su na francuski, švedski, litavski, slovenski, mađarski, makedonski, engleski, njemački, talijanski i bugarski jezik. Uvršten je u nekoliko antologija, izbora, pregleda i povijesti hrvatske književnosti. Piše poeziju, prozu i dramske tekstove.

Budimpešta

„Zlatno kolo”

Dana 29. studenog u našoj budimpeštanskoj prosvjetno-odgojnoj ustanovi ustrojena je velebna kulturna priredba „Zlatno kolo” – smotra folkloru i pjevanja narodnih pjesama hrvatske mladeži u Mađarskoj, kojoj su se odazvali mladi iz Koljnofa, Kerestura, Starina, Lukovišća, Pečuha, Santova, Kačmara, Dušnoka i Budimpešte.

Nakon intoniranja dviju državnih himni, mnogobrojne goste, među njima atašeicu *Nedu Milišić*, predsjednika HDS-a *Mišu Heppu*, ravnateljicu naše pečuške škole *Gabora Győrvárjia* i predsjednika roditeljske zajednice *Martina Išpanovića*, srdačno je pozdravila ravnateljica škole *Anica Petreš Németh*. Svoje su pozdrave uputili i predsjednik HDS-a *Mišo Hepp* i predsjednica Zaklade „Za hrvatsku

narodnosnu gimnaziju i osnovnu školu u Budimpešti” *Edit Varga*.

Ravnateljica je predstavila članove pro-sudbenog povjerenstva: predsjednika *Antuna Kričkovića*, *Mariju Silčanov-Kričković*, *Antuna Vidakovića* i *Stipana Agića*, voditelja tukuljskog sastava „Prekovac”.

Voditeljica programa bila je učiteljica *Katica Šokac* koja je najprije najavila bivšu HOŠIG-ovu učenicu, vokalnu solisticu *Uršulu Kuzma*, koja je i ovoga puta izvela prekrasne pomurske pjesme.

Slijedila je dječja plesna skupina KUD-a „Tamburica” budimpeštanske osnovne škole. Podravinu su predstavljali solistica *Oršolja Bite* i omladinsko plesno društvo, a Martince pjevačica *Mira Ronta*. Predstavljajući Hrvat-

ski Židan, vokalni solist *Marko Steiner* izveo je nekoliko prelijepih gradišćanskih pjesama, a zatim je publika uživala u izvedbi gradišćanskih plesova koje su izveli mladi Koljnofci. Iz Bačke su stigli tamburaški sastav „Bačka” i Santovkinja *Darinka Orčik* očaravši nas pjevanjem omiljenih narodnih pjesama. Gimnazijska skupina „Tamburice” izvela je baranjske pjesme, a Pečuh je predstavljao duet *Danijele Ištoković* i *Anete Balažić*. Milozvučne kajkavske popijevke izvele su Keresturkinje *Livija Horvat* i *Suzana Kos*. Njih je slijedilo plesno društvo iz Kerestura. Kačmar, uz gitaru i omiljenu pjesmu „Hej, salaši na sjeveru Bačke”, zastupala je *Aneta Balažić*. Nakraju smo se divili našim Dušnočanima: pjevanju *Dore Jagica*, te plesu omladinske skupine.

U ime prosudbenog povjerenstva smotru je sazeo Antun Vidaković: „Ne znam da li u svijetu ima još bogatijih naroda od nas, Hrvata; ne mislim samo na teritorij Hrvatske nego, evo, i u Mađarskoj, barem što se tiče folkloru. Vidjeli smo od Gradišća pa čak do naših bačvanskih Bunjevaca sve etničke naše skupine, koliko smo mi bogati u folkloru. Danas smo vidjeli razne plesove, ali mislim da su pjevači bili nešto malo na višem nivou, mada su i plesne grupe zadovoljavale. Vrlo je radosno da su sve plesne grupe imale svoju narodnu nošnju i da su svi iz svojeg uskog

zavičaja plesali i pjevali pjesme. Smatram da su bili mnogo bolji oni koji nisu uz tehnički «plejbek» izvodili svoje pjesme. Naime bez tehnike «a capella», uživo pjevanje mnogo je originalnije. Naravno, s orkestrom je uspješnije. Ja bih i ovoga puta svima vama čestitao jer ste bili izvrsni, fantastični. Zahvaljujem i nastavnici, vidi se da su mnogo radili s vama, plesačima i pjevačima. Želim da još puno djelujete na polju folkloru u svojim terenskim mogućnostima.”

Daljnje uspjehe sudionicima zaželjeli su i Antun Kričković i Marija Silčanov.

Nakon navedenih osvrtu izvođačima su uručene zahvalnice, a potom je slijedilo stručno savjetovanje članova prosudbenog povjerenstva s voditeljima, koreografima i učiteljima gdje su dane određene stručne instrukcije. Voditelji su izrazili želju da se i ubuduće ustroje slične smotre, čime se vodstvo škole suglasilo i ponudilo svoju pomoć, u nadi da će naša budimpeštanska prosvjetno-odgojna ustanova postati svojevrsnim hrvatskim kulturnim središtem.

Na plesačnici je svirao tukuljski „Prekovač”. Sutradan su sudionici smotre, njih 120-ak, posjetili Zoološki vrt, Gradski park i Trg junaka. Valja istaknuti hvalevrijednu i dobro osmišljenu priredbu, ostvarenu uz ne malu materijalnu i moralnu podršku Javne zaklade nacionalnih i etničkih manjina u Mađarskoj, Hrvatske državne samouprave, Zaklade „Za hrvatsku narodnosnu gimnaziju i osnovnu školu u Budimpešti, Hrvatske manjinske samouprave budimpeštanskog IX. okruga, Hrvatske samouprave 20 okruga, Hrvatskog glasnika, tjednika Hrvata u Mađarskoj i Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i dačkog doma u Budimpešti. Ne u posljednjem redu, treba naglasiti zalaganje početnika i „motora” ove velebne folklorne priredbe, nastavnice *Biserke Brindze*. Čestitamo!

Marko Dekić

STARI GRAD – Hrvatska manjinska samouprava spomenutoga varoša srdačno Vas poziva na adventsko svečano spravišće 13. decembra, subotu u 15.30 uri u Zajednički dom „*Bijeli konj*” (Rislinj). U programu nastupaju jačkarni zbori Mate Meršić Miloradić, Mali Dunaj, KUD Konočje i dica čuvarnice Sunašce iz Kemlje, korus Jorgovan i tamburaši iz Bizonje, pjevački zbor iz Čeprega, Čunovski bečari i starogradski jačkari.

SAMBOTEL – Hrvatska manjinska samouprava čeka sve hrvatske familije na tradicionalnu božićnu svečanost u Kisfaludyevu ulicu 1, 21. decembra, nedilju, početo od 15 uri. U božićnom programu nastupaju hrvatska dica čuvarnice Čarobni dvorac, učenici hrvatske grupe Osnovne škole „*Mihály Váci*”, zbor Hrvatske manjinske samouprave va Bika, zbor Salezi iz Sambotela kot i domaći jačkari i jačkarice „*Djurdjice*”.

GORNJI ČETAR – U mjesnoj osnovnoj školi svako ljeto posebno svečuju jedan dan nacionalnih manjin, pokidob ovu obrazovnu-odgojnu ustanovu pohađaju dica iz nimških naseljev Pornove i Keresteša, a zvana Gornjega Četara i iz Hrvatskih Šic kot iz Narde doputuju simo učenici. Po riči ravnateljice škole Magde Horvat-Nemet, 10. decembra, srijedu uz obične programe, kot učenje jačak, plesačnica i kušanje specijaliteta, školari su se detaljnije bavili žetvenimi običaji ovoga kraja. Unutar izložbe su predstavljena orudalja hasnovana pri žetvi, a govorilo se je i o kvaliteti litiđe u okviru školskoga projekta „*Ljeto prirode*”.

KOLJNOF – Ni ovo sridnjegradišćansko naselje neće pozabiti na svoje penzioniste ki su pozvani na pogošćenje u mjesni dom kulture 12. decembra, petak. Seoska samouprava se je skrbila za obilne stole, a i za posebne dare. U ovom selu je zasada kih sto umirovljenikov, ki su navršili 60 ljet svojega žitka. Pri programu nastupaju nova seniorska muška jačkarna formacija kot i mjesni tamburaši ter jedan ugarski hižni par koji će opernimi jačkami zabavljati nazočne. Spravišće penzionistov i ovput će otvoriti pozdravna rič načelnika Franja Grubića.

VAŠVAR – Skupščina Željezne županije svako ljeto dodiljuje županijsku nagradu „*Za manjine*”, a pokidob na našem području živu Hrvati, Slovenci, Nimci i Romi, vik u posebnoj svetačnosti čestitaju zaslužnim osobam. Predaja tih odličjev je predviđena ljetos 14. decembra, nedilju u 10 uri u domu kulture spomenutoga varoša.

U najnovije vrime u Petrovo Selo Mikula ne dojde na sana, nek na „sárkányrepülóvu“, jo, ali „kako bi nek mogao drugačko,“ jada se mali Marko Handler, i veljek povida uzrok svojim pajtašom na dvoru petroviske čuvarnice, „to je zato kad gor sniga nij“. Mala i velika dica najgerasto kukaju, gledaju u nebo 5. decembra, petak dopodne, jur su i škatulje pripravne, kamo će se sabrati saloni (cukor). Kad po teško čekani minuta se začme iznad glave nešto mrnjati, i vidimo se približavati

Mikula u petroviskoj čuvarnici

pticu od mašina, Mikula ju teško drži u vjetru, šereg na zemlji začme gori mahati, vikati i bižati simo-tamo. S veseljem na licu sprohadjaju Mikulu ki iz visine još i dva put sipa dole na zemlju slatkiše. Veselje se pretoči kod nekih mališanov u plakanje, teške suze se otpravu po obrazi, kad po brojni jačka, u črljenom rublju s batikom i vrićom zajde u prostoriju dugočekani Mikula ki nosi dare za dobru dicu, a virgače za ločeste. Dva krampusi s mrskim izgledom strahuju najmanje ki iz obrane odgojiteljic uplašeno gledaju što će se nek zgodati. Mikula si ne shranja rič, najprlje pozove najločestije, ki nimaju rado

pokati nek rashitati igranje, ki se tuču s drugimi tovaruši, ki viču i pužu na tlu kad ni uprav potribno, a naravno ki i nisu poslušni. Svi pažljivo poslušaju što im veli Mikula i pravoda se boju, hoće li im darovati virgač ali malu vrićicu od čokoladov i cukorov. No vri-me hudo odleti, a Mikula se dalje pašći, kako se povida, i zato jer ga i u drugi čuvarnica čekaju dica. Zadnje mahanje u zbogom dalekomu došljaku, običanje da „bit ćemo dobri“, durat će „doklje ne dojde mali Jezuš“ – objašnjavaju mi sestra i brat Marko i Danica Handler, a s njimi se slaže u tom i Ivan Škrapić.

-Tiho-

Tristotinjak učenika pečuške hrvatske škole Miroslava Krleže, a pogotovo oni najmlađi učenici od prvoga do četvrtog razreda, već su tjednima s nestrpljenjem čekali Svetoga Nikolu. Ne čekaju ga oni praznih ruku, nego poklonom svojih dječjih srdaca kroz hrvatsku riječ, pjesmu i ples. Program je to koji bi na festivalima osvojio prve nagrade, da takvih

Sveti Nikola u pečuškoj hrvatskoj školi

festivala ima. A kako ne bi osvojio Svetog Nikolu koji iz godine u godinu donosi sve više poklona upravo njima. Jer nagraditi ih za uloženi trud, čime su pokazali ljubav prema svecu

i darovatelju, doista je teško. I ja sam bila na proslavi i ostala bez riječi od ljepote. I mali i veliki, pred prepunom aulom gledatelja, svi zajedno su uživali.

bp

PEČUH – U ime Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Katja Bakija, konzulica za kulturu, znanost i obrazovanje, protekli je tjedan, u petak, 5. prosinca, posjetila djecu i djelatnice pečuškoga Hrvatskog vrtića i pogledala prigodni program kojim su i ove godine djeca sa svojim tetama dočekala Svetog Nikolu. Kao i svake godine, uz obilje veselja, pjesme i dječjega smijeha i samo poneke suze, podijeljeni su i pokloni koje spomenuti konzulat poklanja svim polaznicima vrtića. Tom je prigodom konzulica Katja Bakija u ime konzul geranta Vesne Njikoš Pečkaj i svih djelatnika Konzulata čestitala Božić i poželjela sretnu i uspješnu novu godinu svoj djeci, njihovim roditeljima, braći i sestrama, obiteljima, tetama i svim djelatnicima vrtića.

MALA STRANICA

Izradila: Dijana Kovači
iz Fiečhaza

MARTINCI – Neka vas ove fotografije nastavnice Erike Kuštra Sigečan odvedu u Martince da vidite s koliko se ljubavi učenici tamošnje dvojezične hrvatske škole pripremaju za nadolazeće božićne blagdane.

Sveti Nikola u Santovu

Polaznici Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu i ove su godine dočekali Svetog Nikolu, biskupa, zaštitnika djece i pomoraca, čiji spomen-dan slavimo 6. prosinca, kada roditelji darivaju svoju djecu. U okviru male prigodne svečanosti održane 4. prosinca u učeničkom domu, te drugi dan, 5. prosinca, u vrtiću i školi djeca su Svetog Nikolu dočekala s prigodnim pjesmama, recitacijama i igrokazom.

Prisika

Prva adventska nedilja posvećena penzionistom

Zadnji dan prošloga mjeseca, ujedno i prva nedilja adventa je u Prisiki posvećena starijim ljudem. Mjesna samouprava svenek održa to svečevanje u predbožićno vrijeme, i poziva sve penzioniste na skupno otpodne u dom kulture da se malo pominaju, da si zajaču i pogledaju sve to što su im pripravile mlađje generacije. Nedilju, 30. novembra, za spomin-svečevanjem nekadašnjega prisikičkoga farnika Joška Ficka u mjesnom cimitoru, najprije se je načelnik sela Gyula Orbán obratio s najnovijimi lokalnimi visti prema mnoštvu stanovnikov, a potom je židanski farnik, rodom iz ovoga naselja, Štefan Dumović preštao svoje adventske misli. U programu su na-

Dica iz čuvarnice su nastupala s dvojezičnim programom

stupali mališani mjesne čuvarnice, najmlađji folklorni naraščaj, Kulturno-umjetničko društvo Zviranjak ter jačkarni zbor, pod peljanjem Mirka Berlakovića. Njev nastup bio je znamenit i zato pokidob prvi put su imali na sebi novu pratež. Uz ugodno druženje, liktar sela, ki je i mjesni privatnik, predao je svakomu umirovljeniku, kih je točno 58 u ovom naselju, i veliki paket darov za presenećenje.

-Tiho-

Pitali smo štitelje

Idemo na sambotelški koncert Marka Perkovića Thompsona? II.

Dr. Nikola Benčić, akademik, Željno: Ne znam hoću li dojt na koncert. Nažalost, moram priznati da ne p o z n a m Thompsonove pjesme i njega. Ja sam

došao u kontakt ili upoznao sam se s njim kad ste se vi počeli lani prepirati malo. Sad kad sam bio na odmoru u Hrvatskoj, i onde su puno pisali o tom Thompsonu, ja sam to sve sakupljao, pogledao i čitao. Ne morem tote ništ konkretnoga reći, ali ipak ste mi probudili interes. I sad zaistinu kanim pogledati što odgovara čemu. I ono što sam rekao, da sam povijest pokušio tako študirati da izlučimo emocije i da krajrinemo ono što je nakinčeno, da mora ostati istinska koščica, i sad ja iščem tu koščicu. Ako ju najdem, onda ću vam pak reći. Ugarsko gledanje je čisto drugačije nek austrijsko gledanje u tom pitanju. Austrijsko gledanje je jako štancano od nacionalsocijalizma, i u Austriji se ne more do dan-danas ništ govoriti o domovini.

O tradiciji se ništ ne more reć, za tradiciju se veli da je fašistička ideja. I naša mladina se je odgojila u tom austrijskom društvu, i normalno da i oni tako gledaju na to pitanje. I tote se svi boju ako se nekomu to godi, to će pak požgati! Oni su se uvijek gledali (Hrvati u austrijskom Gradišću) da su oni matica Gradišćanskih Hrvatov kot što je matica Hrvatska za sve Hrvate.

Oni su si mislili naš jezik, naša kultura, naša literatura mi im nadmećemo sve to, a drugi su svi na rubu Hrvati. S tim da ti ne moru tako dobri biti kot mi, i pinezi im nisu tako dobri bili, tako da je ovde samo od sebe razumljivo da je nastao neki nesporazum, protiv kojega se stalno moramo boriti. Ja znam, u sridnjem Gradišću i danas se strašno boru protiv svake visti ke dojdu iz Hrvatske, Ugarske ili Slovačke.

A to je sramota za naše prilike. Sada imamo prvu priliku da smo u istoj domovini, u Europskoj Uniji, sada nam u glavi postoju još uvijek te granice. Ali ja mislim da će nam biti bolje s tim da su se ponovno počela družiti sela. Tote ima jako čuda problemov s ove strane i na drugoj strani. Euforija ka je bila kad su se zrušile granice, ta je prošla, a sada bi se moralo na djelo.

Željko Maljevac, novinar, urednik reda kcije „Novi sisački tjednik“:

Teško mi je predvidjeti i isplanirati kuda će me toga dana odvesti novinarski putovi, odnosno putovi Gospodnji. Ako se skupi dobra ekipa, potegnut ćemo, zašto ne bismo do Sambotela na koncert Thompsona, pogotovo što se taj koncert održava prijateljskom gradu Siska, te u dijelu Mađarske u kojem žive naši dragi prijatelji Gradišćanski Hrvati, kojima će taj koncert puno značiti za učvršćenje svjedočenja svoga hrvatskog nacionalnog identiteta, za osnaženje nacionalnog ponosa i dostojanstva koji trebaju ugarski Gradišćanci, nakon godina, u kojima je puno teže bilo biti Hrvat u Mađarskoj nego Mađar u Hrvatskoj. Svima koji su na bilo koji način zaslužni što će zasigurno najbolji i najpopularniji hrvatski domoljubni pjevač održati svoj prvi koncert u Mađarskoj, i to u gradu Sambotelu, čestitam na tom velikom pothvatu. Ako ne bude drugoga neizostavnoga novinarskog posla, rado ću doći na koncert, a ako budem poslovno spriječen, znajte da ću sa srcem istinski biti s vama. Nije me sram priznati da slušam Thompsona, posebno novije pjesme, jer, kako pjeva Thompson, lijepo li je Hrvat biti.

Prihvaćam rizik postati omraženim priznavanjem da slušam Thompsona, jer između srpskog turbofolka i najprimitivnije ekavice uvijek biram domoljubne budnice i balade našega Marka. Pročitao sam polemiku oko svojevrzne zabrane gostovanja Thompsona na prošlogodišnjim Danima mladine u Petrovom Selu i mislim da je ideološka predrasuda i zabluda, da ne kažem neku težu kvalifikaciju, bila razlog toj zabrani. Mislim da za takvu odluku nije bilo nikakvog opravdanog ni racionalnog razloga. Inače, smatram da je potpuna glupost braniti nekome glazbeni koncert u demokraciji, i to u Europskoj Uniji koja se diči poštivanjem ljudskih prava i sloboda. Uostalom, ne kaže se uzalud: tko pjeva, zlo ne misli! Ili neki doista misle drukčije? Na pitanje „može li biti opasna njegova glazba za našu mladež?“ citirao bih strofe Thompsonove pjesme: „Bog će uvijek svakom dati, samo treba vjerovati, biti Božjeg

lica slika, posijati gdje si nika'. Tamo gdje su moji korijeni, sto ljepota živi u meni. Tamo nosim svaku pobjedu, svojoj zemlji, svome narodu!" Oni koji to ne razumiju i ne prihvaćaju, ne znaju što čine. Ili znaju što čine, zato ih ne trebamo ni slušati!

Ronald Subosits, policajac, Čajta: Mislim da neću doći na koncert u Sambotel, to nije moja vrsta muzike. Ako bi Lado dao koncert ili neki drugi ansambl, npr. Tanac, onda bih sigurno bio među gledateljima. O Thompsonu u principu nimam nikakovo mišljenje i uopće ne slušam njegove pjesme i zapravo malo znam o njegovom djelu da bih mogao ocijeniti. Lanjska natezanja oko Dana mladine sam pratio i u Hrvatski novina i u Hrvatskom glasniku, onda sam kratko išao i na internet i sam Thompsona na youtubeu gledao. Melodije njegovih jačak su jako dramatične, osobujno one za vrijeme Domovinskoga boja, naravno, imaju stil ohrabriti narod hrvatski.

Ako se njegov sav spektrom ili opus

gleda, onda, mislim, ništa strašnoga ne vidiš, zvana jednoga pjevača ki jači od svoje domovine i za svoj narod. Malo hakljivija nastane situacija ako se nacionalisti na periferiji pokažu, onda ima sva priča malo grkosladak ukus fašističke tendencije. Mi Austrijanci u tom poslu smo malo popećeni jer inozemstvo Austriju lako hiti u kut nacionalsocijalizma, i tako se pazi što se tiče toga smjera. Sad se more diskutirati je li pozdrav Thompsona ovakove struje ali je njegova tendencija takova da kani samo biti veliki „domoljub"! Što mu sigurno ne kanim odzeti jer on stvarno je velik domoljub i Hrvat!

Njegova muzika je od Hrvata za Hrvate, da li je komu ta glazba važna, to mora svaki za sebe ocijeniti. Dobra muzika za nikogar nije pogibelna – u tom smislu – željnim svakomu ki ide u Sambotel da se onde dobro čuti i da doživi super koncert.

Zabilježila: -Tiho-

Kade nastupa u Sambotelu Marko Perković Thompson?

Arena Savaria jedino odgovarajuće mjesto za koncert

Arena Savaria u središću Željezne županije, u Sambotelu (Ulica Sugár 18) je, po riječi organizatorov, jedino odgovarajuće mjesto na cijelom području zapadne Ugarske za takove koncerte od velikoga kalibra kot što će to biti u petak popularnoga hrvatskoga pjevača Marka Perkovića Thompsona. Ova multifunkcionalna športska dvorana je sazidana pred dvimi ljeti, prvenstveno za održavanje športskih priredab, različitih svečevanj, jubilejov, znanstvenih kongresov, kulturnih programov, festivalov, izložbov, balov, susretov, koncerov i naticanj. Kapacitet cijeloga kompleksa je 7000 peršonov, sa 3500 sjedalima (2000 fiksno, 1500 mobilno mjesto). Centralni dio zgrade veliko je od 2000 kvadratnih metarov, opremljen različitim tehničkim aparatima, zvučnom izolacijom, separiranim područjem, nutarnjimi kamerami, studiji, projektorom, to znači

da odgovara najmodernijim izazovom vrime-na. Svlačionice, sobe za počivanje, gostiona, zatvoreno parkirališće – sve su to dodatne usluge ovoga centra. Zgrada je lani nagradjena i visokim priznanjem „Pro arhitektura“. Uz međunarodna naticanja u plesu, vrhunskih športskih događajov ove ljetu je jur ovde priredjen koncert ugarskoga pjevača Ákosa, a dan prlje Thompsona je u Areni nastupao u 1980-imi ljeti legendarni ugarski rok-bend V-Motorock.

Iako je pulska Arena mnogo vekša, kade je Marko Perkoviću Thompsonu u ljeti onemogućen nastup, organizatori se ufaju da će se na njegovom koncertu 12. decembra, petak, prez problemov zabavljati 3000–4000 Hrvatov iz cijeloga orsaga, a isto tako i iz okolišnih zemalj.

-Tiho-

SVIM NAŠIM ČITATELJICAMA
ČESTITAMO MATERICE!

Slavimo Materice, blagdan bunjevačkih majka

Treće nedjelje došašća slavimo Materice, blagdan bunjevačkih majka, kada izražavamo poštovanje prema majkama, bakama i ženama općenito. Materice se najprije čestitaju majkama, suprugama, bakama, punicama, ali se čestita i svim ženama u rodbini. Mladima je dopušteno čestitati u svakoj kući, svim ženama. Čestitari ljube ruke najstarijoj osobi, a zatim govore svojom čestitku. Njih se nudi slatkisima, čašom vina, dariva ih se novcem, rupčićem, ali i orahom, jabukama. U bunjevačkih Hrvata to je obiteljski blagdan koji se očekuje, slavi i pamti.

Faljen Isus, gazdarice!
Čestite vam Materice.
Ja sam došo priko mora –
da mi date malo ora;
snašla me je strašna muka –
da mi date i jabuka;
vidio sam i ovaca –
da mi date i novaca.
Napolju je zdravo zima –
molim jednu čašu vina.

Božićni koncert u Pečuhu

U organizaciji Hrvatske redakcije MTV-a, Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, Veleposlanstva Republike Hrvatske i Hrvatskog kazališta, 15. prosinca u auli Medicinskog fakulteta u Pečuhu održat će se tradicionalni Božićni koncert.

Nastupit će Najbolji hrvatski tamburaši, Zlatni dukati.

Ulaznice se mogu rezervirati u Hrvatskom kazalištu u Pečuhu:

tel.: 72-514-305, 210-197.

e-mail: phszivo@invitel.hu ili phsz@freemail.hu.

Cijena ulaznica: 1500 Ft.

MOHAČ – U organizaciji mohačke Hrvatske samouprave u Mohaču se u tamošnjoj franjevačkoj crkvi, 16. prosinca, održava Božićni koncert. Bogati program započet će svojim nastupom mali plesači plesne grupe Šokačke čitaonice koji vježbaju s Beom Janković, slijedit će još mlađi plesači, sa šokačkim igrama, polaznici Vrtića Eötvös, dok će specijalni gosti biti KUD „Pajo Kolarić“ iz Osijeka i poznata pjevačica Vera Svoboda. Program počinje u 18 sati.

Na putu do Baje

Ovu sliku nam je poslala Tilda Kőrösi iz Bizonje, s puta do Baje, kad su Kemljanci, Bizonjci i Starogradci skupa putovali na Dan Hrvatov. Ovi diozimatelji suprot dalekoga i

napornoga putovanja prošli su na to državno spravišće Hrvatov, i vjerojatno su se s doživljaji puni vratili domom.

Foto: Judit Benković

Stručni izlet u Santovo

S ostalim redovitim i izvanrednim studenticama hrvatskoga jezika bajske Visoke učiteljske škole „József Eötvös“, s profesorom Živkom Gorjancem i lektoricom Ivom Bezinović 4. studenoga bile smo na stručnom izletu u Santovu.

Nakon kratkog razgovora s ravnateljem tamošnje dvojezične osnovne škole Josom Šibalinom, imale smo priliku pribivati satima na hrvatskome jeziku u prvom i drugom razredu, te upoznati dječicu u santovačkom vrtiću. U obiteljskom ugođaju svi smo ručali u toplom domu obitelji Baltin.

Nakon radnoga jutra, slijedilo je razgledavanje koje je uključivalo posjet santovačkim crkvama: katoličkoj, pravoslavnoj i baptističkoj. Saznali smo mnogo o povijesti Santova, a zatim i posjetili kaštel gdje smo bili u lovačkom muzeju. Prije povratka u Baju, razgledali smo na svijetu najveći Gospin kip, visok 10 metara i 53 centimetra, a nalazi se na Vodici kraj Santova, gdje su se dogodila i čudesna ozdravljenja 1838. godine.

Izlet je bila izvršna prilika da saznamo više o prirodi svoga budućeg posla, o zanimljivim tradicijama u Santovu, ali i da se bolje međusobno upoznamo i zabavimo u opuštеноj, neformalnoj atmosferi.

Veselimo se sljedećem izletu!

studentice
*Aleksandra Bus, Betilija Makovec
i Etelka Pilat*